

Култура религија II разреда

Предметни професор: Весна Гаврић

E маил: [gavric.vesna@outlook.com](mailto:gavric.vesna@outlook.com)

Ученици који долазе на час: 23.12.20202. – П4 – претчас – клуб ученика

## БУДИЗАМ

Будизам је једна од четири монотеистичке религије, која је у својој основи откривена, али се од остале три монотеистичке религије разликује зато што не познаје појам Бога. Истина, у будизму нема класичног вјеровања у Бога. У одређивању елемената по којима нешто дефинишемо као религију увијек се узима мотив Бога. Социолози се оградају да то није довољан елемент јер у будизму немамо Бога каквог налазимо у монотеистичким религијама насталим на Блиском Истоку. Зато га многи ( па и сам далај – лама ) називају атеистичком религијом – религијом без Бога. Они обожавају Буду, за којег се везује настанак религије, али он није Бог каквог налазимо у религијама нашег окружења. Буда је био оснивач будизма и историјска личност, али, у складу са индијском традицијом, он се претвара у божанског човјека који има сличних обиљежја као Исус, Мухамед и сл. Будизам се јавља око 6.вијека п.н.е., када се рађа *Сидарта* ( Буда ), чији је отац по препоруци пророка одлучио да од сина створи великог владара. Сидарту одгаја искључиво у палати препуној свакојаког изобиља из страха да се он никада не суочи са биједом. По својој женидби Сидарта је кренуо ка четири рајска врта у непосредној близини палате коју је за њега направио отац. На путу се сусреће са људима који су живјели много лоше, који су били болесни и томе слично, да би на четвртном врту срео путујућег монаха, који је просио милостињу. Монах га својим унутрашњим мириом потиче на духовни живот и вјеру. Сидарта врло брзо напушта своју породицу и палату, узима име *Гаутама*, и започиње живот путујућег монаха. Током неколико наредних година се упознаје са разним облицима аскетизма, а просвјетљење – *нирвану* доживљава медитирајући испод индијске смокве четрдесетак дана. Након тога добија име *Буда*, што значи побуђени. Остатак свог живота проводи ширећи своје учење *Дхарму* или *Закон*. Постоје различита вјеровања у будистичким земљама јер један дио њих обожава историјског Буду, а други обожавају и друге Будае, божанства и бодистве ( самилосна бића која помажу другима да доживе спасење). Тек 600 година после смрти историјски Буда добија људски облик умјетничком стваралаштву, а до тада је био представљен симболима.

Будизам као религија стар је преко 2 500 година, а основа учења заснива се да будизам чине три ствари: *Буда и његов живот*, *Будино учење (Дхарма)* и *будистичка заједница (Сангха)*. Будино учење назива се средњим путем и састоји се из четири племените истине: читав живот испуњен је пролазношћу, патња је условљена појудама, а да би прекинуо патњу, човјек мора да превазиђе жеље или хтијења, а да би превазишле жудње

или хтјења, човјек мора да слиједи Осмокраки пут. Осмокраки пут садржи правила живота која указују на исправност увјерења, говора дјеловања, исправног начина живота, напора итд. Света књига будизма, касније названа *Трипитака* („Три корпе“ у преводу), састоји се од три дијела: *Сутре*, *Винаја* и *Абхидхарма*. Будизам има своје гране и то: *Махајана*, *Нихајана*, *Ваџрајана*, *Ћаинизам*, *Зен – будизам* и *Тибетански будизам*.

Тибетански будизам још се назива и ламаизам, који је настао на Тибету у периоду од 8. вијека до 13. вијека. Ламаизам подразумјева бирање великога ламе по начелу *реинкарнације* : дух преминулог великог ламе прелази у новорођено дијете које се препознаје по одређеним знацима и одгаја у храму за своје будуће позиве. Ламаизам признаје многобоштво богова из различитих религија, а познати су и по својим расколним обредима, вјеровању у демоне. Реинкарнација дјелује по принципу култа, као што је то случај и са ђеинизмом, који прописује животни пут ослобођен сваког насиља према било ком живом бићу, наглашава дуговну независност и једнакост између свих облика живота. Ћаинисти сматрају да су ненасиље и самоконтрола начин којима се постиже ослобођење – ђаина уз строги аскетизам и одрицање од свега материјалног. Ћаинисти су најписменија друштвена заједница и Индији, а њихови списи спадају у најстарије у држави. Храмови у будизму грађени су према мандали, главном амбелму будизма и водичи у медитацији.

Мање познати појмови:

**Нирвана** – стање блаженства.

**Аскетизам** – одрицање од материјалних, физичких потреба.

**Реинкарнација** – вјеровање у поновно враћање душе умрлог у друго тијело тибетском будизму.

**Далај – лама** – тибетски духовни вођа.